

**HALJALA VALLARAAMATUKOGU
2018. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1. Põhilised tegevussuunad	4
2. Juhtimine	5
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	5
2.2 Eelarve.....	7
2.3 Projektid	7
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	7
2.4.1 Ülevaade. Omapoolne hinnang.	8
2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	9
2.4.3 Erialahariduse omandamine	9
2.4.5 Töötajate tunnustamine	9
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	10
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	11
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	11
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	11
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	13
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	14
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	14
4.3 RVL teenindus.....	16
4.4 Laste- ja noorteteenindus	16
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	16
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	16
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	17
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	18
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	19
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	19
4.6.1 kohalikul tasandil	19
4.6.2 riiklikul tasandil.....	19
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	21
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	21
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	21
4.9 Andmebaasid.....	23
5. 2019. aasta tegevused	23

LISA 1. Personali koolitus	24
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	24
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	24
LISA 4. Laste ja noorteüritused (valik olulisematest).....	25

Tabel 1 Haljala valla teeninduspiirkondade arvuline jagunemine

Omavalitsus	Piirkonna elanike arv (01.12.17)	Raamatukogusid kokku	Neist harukogusid	Teeninduspunktide arv
Haljala vald	4382	8	7	2
<i>Haljala</i>	<i>1545</i>			<i>1</i>
<i>Aaspere</i>	<i>459</i>			
<i>Karepa</i>	<i>227</i>			
<i>Varangu</i>	<i>523</i>			<i>1</i>
<i>Vergi</i>	<i>195</i>			
<i>Vihula</i>	<i>397</i>			
<i>Võsu</i>	<i>632</i>			
<i>Võsupere</i>	<i>404</i>			

1. Põhilised tegevussuunad

- Haljala Vallaraamatukoguga, mille harukogudeks on Aaspere ja Varangu raamatukogud, liitusid endise Vihula valla raamatukogud – Karepa, Vergi, Vihula, Võsu, Võsupere ning ühise asutusena algas töö 1. augustist 2018. Valla keskkoguks on Haljala Vallaraamatukogu ning teised seitse on nüüd harukogude staatuses;
- muudeti osaliselt raamatukogude lahtiolekuaegu ja töötajate töökoormust;
- Karepa haruraamatukogu sai uued ruumid Karepa rahvamajas;
- inventuur viid läbi Varangu, Vergi ja Võsupere raamatukogus;
- rahuloluküsitlus viid läbi Karepa ja Võsu raamatukogus.

Võib julgelt öelda, et kogu 2018. aasta läks ühinemise tuules. Aprillikuust alates algasid läbirääkimised endise Vihula valla raamatukoguhoidjatega. Neile saadeti tutvumiseks Haljala Vallaraamatukogus juba aastaid kehtinud töölepingud ja töökorraldusreeglid, mida ühinejate soovide järgi muutma hakati. Vaatamata sellele, et kõik tutvusid raamatukogu dokumentidega ja said võimaluse esitada ettepanekuid muudatusteks, on palju erimeelsusi tööreeglite tõlgendamisel ning töörahu olnud ei ole. Loodame, et need viis kuud olid sisseelamiseks piisavad ja uuest aastast sujub töö üksteise mõistmises.

Koosolekuid ja ühiseid ettevõtmisi raamatukoguhoidjatega on keeruline korralda üsna suurte vahemaade ning kehva transpordiliikluse tõttu. Vallavalitsuse poolt loodetud raamatukoguhoidjate liikumine ning vajadusel asendamine suuremates raamatukogudes ei ole samuti võimalik.

Kõik valla raamatukogud pakuvad elanikele vajalikku teenuseid, vaba aja veetmise võimalusi ning on oma paikkonnas olulised. Raamatukogu on suhtlemise ja kooskäämise kohaks.

Mõni külaraamatukogu, mille kasutajaskond on küll arvuliselt väike, on tegelikult ääremaal asendamatu. Varangul on raamatukoguhoidjal tähtis roll kultuurielu edendamisel, olles seltsi eestvedaja, projektkirjutaja ja seltsimaja perenaine. Varangu laenutuspunkt on avatud vaid teisipäeviti ja see on kujunenud ka päevaks, kus tähistatakse väiksemas seltskonnas rahvakalendritähtpäevi või koguneb seltsi aktiiv. See üks päev, mil külarahvas saab poebussi oodates raamatukogus varbaid soojendada või ülekandeid teha, on neile inimestele oluline.

Karepa harukogu on avatud viis päeva nädalas ja laenutamisel on talviti vaikssem periood kui suvel, kuid ka seal toimub läbi raamatukogu ja raamatukoguhoidja kohalik kultuurielu. Nii Varangul kui Karepal on raamatukogutöö ja seltsi tegevus nii tihedalt põimunud, et selget vahet neil teha ei saagi.

Kultuuripärandiaastal toimusid raamatukogudes erinevad ettevõtmised – näitused, rahvakommete tutvustamise õhtud, Haljala raamatukogu lõi kaasa Virumaa noorte kodu-uurimiskonkursi korraldamisel, valla kirjandivõistluse teemad olid samuti aasta teemast kantud. Kuid põhiliseks tegevuseks pärandiaastal võib lugeda Haljala raamatukogus päringutele vastamist ja materjalide otsimist õpilastele kõikvõimalike pärandkultuuriga seotud uurimistöode tarbeks. Koostöös külaseltsiga toimus Varangul verivorsti valmistamise õpituba, mis oli viimane tegevus külaseltsi 2017. aasta projektist „Põlvest põlve pärand“ ning loeng - õpituba „Millal muutub toiduretsept kultuuripärandiks“.

2. Juhtimine

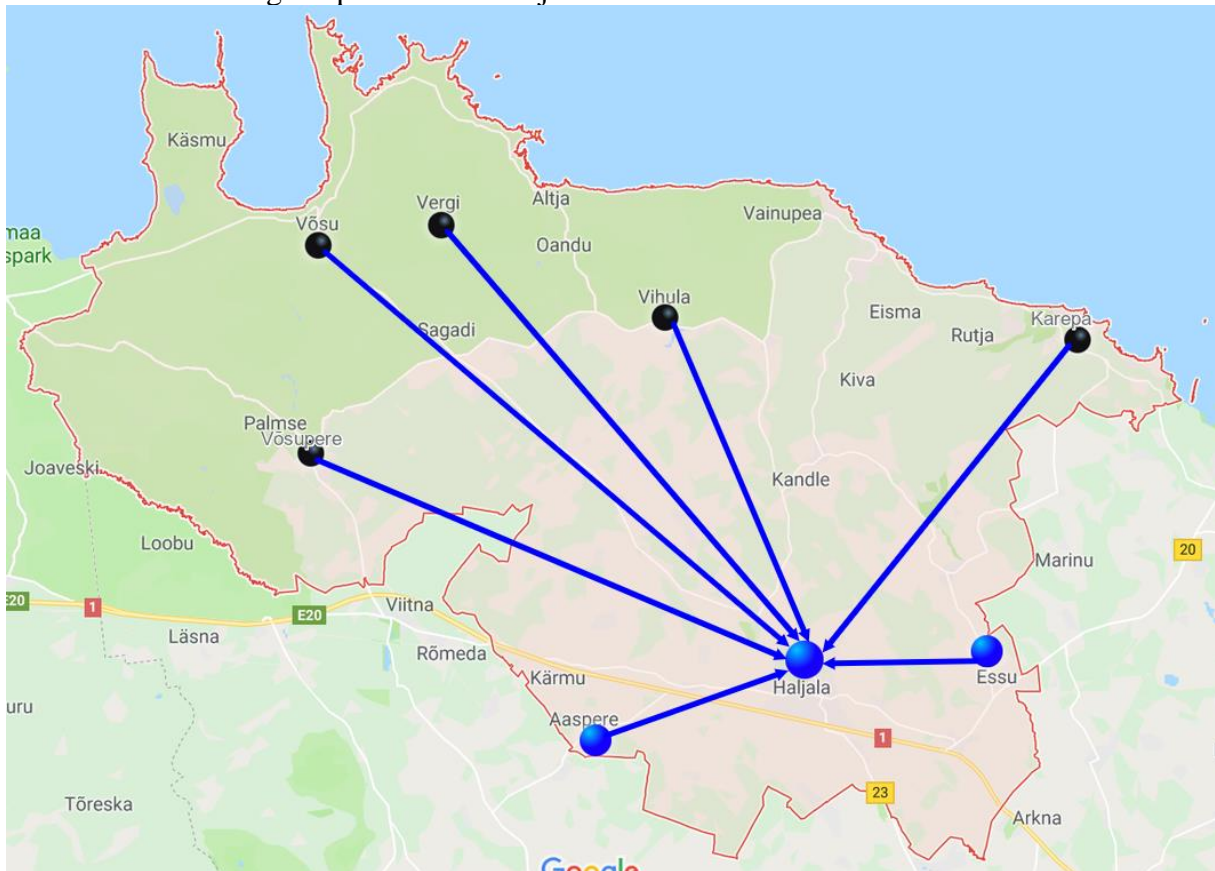
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Muutused raamatukogude võrgus:

- Haljala Vallaraamatukoguga liitusid endise Vihula valla viis raamatukogu. Haljala valla keskkogu on Haljala alevikus asuv Haljala Vallaraamatukogu ning teised seitse on harukogud – Aaspere haruraamatukogu, Karepa haruraamatukogu, Varangu haruraamatukogu, Vergi haruraamatukogu, Vihula haruraamatukogu, Võsu haruraamatukogu ja Võsupere haruraamatukogu. Haljala Vallaraamatukogul on teeninduspunkt Haljala koolis ja Varangu haruraamatukogul Varangu seltsimajas.
- Raamatukogude lahtiolekuajad seoses ühinemisega ei muutunud väga palju. Võsu raamatukogu, mis oli enne avatud E, T, N, R, on nüüd avatud ka kolmapäeviti. Kellaajad said muudetud lugejasõbralikumaks E-N 10-18, R 8-16. Haljala ja Võsu raamatukogu lahtiolekuajad said ühtlustatud, et vallakodanikul oleks need lihtsam meelde jätta. Igal päeval erinev lahtiolekuage ei ole lugeja seisukohalt mõistlik. Võsupere raamatukogus muutus tööaeg seoses töökoormuse vähenemisega - reedeti on raamatukoguhoidja soovil raamatukogu suletud, sel päeval oli külastusi kõige vähem. Lahtiolekuajad kõigis raamatukogudes on üritatud kinnitada selliselt, et ka peale tööd oleks võimalus raamatukogust läbi astuda. Meie raamatukoguhoidjad on vastutulelikud ning tundes oma lugejaid, oodatakse raamatusoovijat raamatukogus vajadusel ka peale tööaega või lepitakse kokku aeg, mil raamat küla vahel üle antakse.

- Raamatukogu kvaliteedihindamist läbi ei ole viidud. Haljala, Aaspere ja Varangu raamatukogudes toimus lugeja rahuloluuuring 2016. aastal, Võsul ja Karepal 2018. aastal. Kvaliteedihindamine on plaanis lähitulevikus läbi viia.
- Haljala Vallaraamatukogu arengukava sai koostatud 2016. aastal, kuid haldusreformi ootuses otsustati vallavalitsuses, et las ta praegu jääb kinnitamata, nagunii tuleb varsti uus teha. Seega on sel aastal plaan koostada uus arengukava arvestades uusi olusid ning valla laienenud raamatukoguvõrku.
- Haljala Vallaraamatukogu nõukogu neli tööaastat sai täis 2018. aasta novembris. Samal kuul kinnitati uus nõukogu, millel ei ole enam kolm liiget, vaid viis. On rõõm, et ka endised kolm liiget jätkavad nõukogu töös – neist on raamatukogu direktorile olnud suur vaimne tugi. Nõukogu liikmete ettepanekuid raamatukogutöö paremaks muutmiseks on vallavalitsuses alati arvesse võetud.
- Haljala vallas on 8 raamatukogu ja 2 teeninduspunkti, lisaks teevad vajadusel koduteenindust nii raamatukoguhoidjad kui valla sotsiaaltöötajad. Arvestades valla elanike arvu, on raamatukogusid piisavalt. Küll on aga bussiliiklus kehv ning vaatamata sellele, et naaberkülas võib asuda raamatukogu, ei ole soovijal võimalust seda külastada. Päril kindlasti ei jõua tasuta lugemisvara iga vallaelanikuni, vaatamata sellele, et oleme korduvalt kutsunud üles inimesi teada andma neist, kes vajaksid koduteenindust.

Joonis 1 Raamatukogude paiknemine Haljala vallas

2.2 Eelarve

Tabel 2 Haljala Vallaraamatukogu kulud 2018. aastal

Põhieelarve	Seisuga 31.12.17. €	Seisuga 31.12.18 €	Muutus %
Eelarve kokku	128,272	126,069	1,75%
Personalikulu	67,781	76,645	13,08%
Komplekteerimiskulu	31,406	27,419	14,54%
sh KOV-lt	23,285	19,183	21,38%
sh riigilt	8,121	8,236	1,42%
Infotehnoloogiakulu	5,822	5,413	7,565
Üritusteks/näitusteks	0,800	0,943	17,88%

Karepa raamatukogu osutab korra kuus koduteenindust, Vihula raamatukoguhoidja käis korra kuus laenutamas Sagadis mõisas ning osutas ka koduteenindust, nende sõidukulud tasutakse raamatukogu eelarvest vastavalt KOV-i poolt kehtestatud tariifidele. Teistes raamatukogudes asenduspäevi tehes tasutakse alates augustist 2018 töötajale sõidukulud.

2.3 Projektid

Haljala valla raamatukogud projekte 2018. aastal kirjutatud ei ole. Varangu raamatukoguhoidja kirjutas projekti MTÜ Varangu Külaseltsile „Aiandusalased oskused kogukonda“, mis sai KOP-ist rahastuse. Üritusi saavad nautida raamatukogu lugejad nii Varangult kui valla teistest asulatest.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Haljala Vallaraamatukogus on 9 töötajat, koosseis 7,25. Haljala Vallaraamatukogu juhataja nimetati direktoriks ja ühinenud raamatukogude direktorid-juhatajad raamatukoguhoidjateks. Raamatukogu direktor ei ole juhi rollis, vaid teeb seda tööd igapäevase 8-tunnise raamatukogutöö kõrvalt Haljala raamatukogus.

Kuna väikestes külaraamatukogudes on töökoormus üsna väike, oli vallavalitsuses arutlusel ka tööaegade muudatused. Et säilitada täistööaeg, pakuti Võsupere ja Vihula raamatukoguhoidjale lisaülesannet - Võsupere raamatukoguhoidjale samas majas asuva ruumi üritusteks rentimise kohustust ja Vihula raamatukoguhoidjale asendamist Võsu haruraamatukogus ühel päeval nädalas. Mõlemad raamatukoguhoidjad keeldusid ning neile jäi 0,75 töökoormus. Haljala Vallaraamatukogu teeninduspunktis Haljala koolis kasvas töötaja töökoormus 0,5-lt 0,75-le.

Võsu haruraamatukogu on avatud nüüd ka kolmapäeviti, st endise nelja päeva asemel on raamatukogu avatud nädalas viis päeva. Vallavalitsuse soovil hakkab raamatukogu Võsul olema suvel avatud ka laupäeviti.

Raamatukogude ühinemisega seoses oli vaja ühtlustada töötingimused ja -reeglid. Haljala vallas oli kehtestatud 35-päevane puhkusperiood ning raamatukogu lahtioleku ajal koristamise kohustus, Vihula vallas oli 28-päevane puhkus ja koristamistöid ei pidanud tegema lahtiolekuajal, vaid selleks oli iga päev 1-2 tundi sisetöö aega. Ühinejatele anti valida, kumba varianti nad soovivad. Nende otsusest sõltus Haljala raamatukoguhoidjate edasine

töökorraldus samuti. Otsustati pikema puhkuse ja sisetöötundide kadumise kasuks, nii jäi ka endistel Haljala Vallaraamatukogu töötajatel töökord samaks.

Raamatukoguhoidjatel kadus ära kohustus ise raamatupakkidel ja töövahenditel maakonna keskses järel käia, mis on nii ajaline kui rahaline kokkuhoid. Seda teeb direktor, kes leiab transportimiseks aja peale või enne tööd raamatukogus või tuleb palvele vastu mõni hea tuttav või vallaametnik, kel linna asja.

2.4.1 Ülevaade täiendkoolitustest

Teema	Korraldaja	Osalejate arv
Erialased täienduskoolitused		
ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 27. suveseminar	ERÜ	1
Eesti raamatukoguhoidjate XI kongressi 1. päev	ERÜ	2
Eesti raamatukoguhoidjate XI kongressi 2. päev	ERÜ	1
LVKRR korraldatud koolitused		
E-Kodaniku juhendajate koolitus	RR, LVKRR	8
Isikuandmete kaitse raamatukogudele	RR, LVKRR	1
Turunduse ja kommunikatsiooni võimalused raamatukogus	ETKA Andras, LVKRR	4
Sotsiaalmeedia kasutamine raamatukogus	LVKRR	4
Raamatukogu – sotsiaalharidusliku töö keskus	LVKRR	5
Õppereis Ida-Virumaale	LVKRR	4
Õppereis Aserisse	LVKRR	1
Hõimurahvaste keel ja kirjandus	LVKRR	1
Indrek Koff „Raamatute tõlkimisest“	LVKRR	4
Muud koolitused		
Nutiseadme koolitus	Vaata Maailma SA	1
Hakkame santima	Eesti Folkloorinõukogu ja Rahvakultuuri Keskus	1
Keerulised meeskonnaliikmed ja enesekehtestamine	Rahvakool	1

Kõik Haljala valla raamatukoguhoidjad on käinud 2018. aastal end erialaselt täiendamas. Koolitustele on kulunud 616.52 eurot. Koolitustel ja seminaridel osalemist peavad oluliseks kõik töötajad, kuid vahel peab tegema valikud ning kõiki pakutud võimalusi ei saa kasutada. Eriti keeruline on neil, kes töötavad osakoormusega ning raamatukogu avatud vaid kolmel päeval nädalas – siis ei taha kuidagi lugeja jaoks ust kinni panna. Otsuseid peavad langetama ka need töötajad, kes ühiskondlikult aktiivsed ning osalevad volikogu või komisjonide töös. Liiga palju ootamatuid sulgemisi ei ole lugejale meeltnööda.

Et kõik raamatukoguhoidjad ei saa alati õppepäevadest osa võtta, otsustasime, et koolitusel osaleja teeb kokkuvõtte ning jagab teadmisi ja materjale teiste asutuse töötajatega.

Kõik meie raamatukoguhoidjad osalesid E-kodaniku juhendajate koolitusel, et saada koolitajana julgust ning olla pädevam. Peaaegu kõik, v.a Võsu raamatukogu töötaja, läbisid edukalt ka testi ning said digipädeva raamatukogu sertifikaadi.

Maiga Parksepp osales sel aastal esimest korda maaraamatukogude suveseminaril. Kokkusaamised, arutelud, loengud, ekskursioonid, murede ja rõõmude jagamised teiste raamatukoguhoidjatega üle Eesti andsid energiat ja jõudu. Seoses kollektiivi suurenemisega ja juhtimiskoolituse vajadusega osales Parksepp Rahvakooli õppepäeval „Keerulised meeskonnaliikmed ja enesekehtestamine“, koolitajaks Jaana Susanna Liigand Juhkam.

Rakveres toimunud raamatukoguhoidjate suursündmusest „Eesti raamatukoguhoidjate XI kongress“ võttis osa kaks töötajat.

Lisa 1

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Maiga Parksepp esines Eesti raamatukoguhoidjate XI kongressil ettekandega „Lääne-Virumaa rahvaraamatukogud haldusreformi tuultes ehk Kriitiline pilk iseendasse“ ning kokkuvõttega uuringust Lääne-Virumaa raamatukoguhoidjate seas maakonna raamatukoguhoidjate aastalõpu seminaril. Samuti esines ta Haljala Kooli emakeelepäeva aktusel, tehes kokkuvõtte Haljala valla kirjandivõistluse töödest ning tänas osalejaid aukirja ja raamatuga. Parksepp osales ka vabariiklikul infootsingu võistlusel eelvoorus; pääses lõppvooru, kuid pidi osalemisest loobuma töökohustute tõttu.

LISA 2

2.4.3 Erialahariduse omandamine

Ükski Haljala Vallaraamatukogu töötaja hetkel erialaharidust ei omanda. Kahel töötajal – Maiga Parksepal ja Enne Lool on erialane kõrgharidus, üheksast töötajast viis omab kutset.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Maiga Parksepp - tänukiri Viru Instituudilt ja Ingrid Rüütliilt hea koostöö eest Virumaa noorte kodu-uurimiskonkursi korraldamisel.

Ene Loo - Haljala valla tänukiri ja rinnamärk 25 tööaasta eest Karepa raamatukogus. Ene oli ka SA Lääne-Viru Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse „Sädeinimene“ nominent.

Urve Kingumets - Haljala vallavalitsuse tänukiri 25 aasta tööjuubeli puhul.

Tiina Tälli - Võsu Kooli Vihula lasteaed poolt välja antud tänukiri koostöö eest.

Aili Raudla - tänukiri Võsupere lasteaia lasteaiarühmadelt Kullaterad ja Rõõmupallid meeldiva koostöö eest.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Haljala raamatukogu asub Haljala alevikus Haljala rahvamajas. Asukoht on lugejale soodne. Igal aastal kord või kaks laseb vett läbi raamatukoguruumi läbiv äravoolutoru rahvamaja katuselt, nii ka sel aastal ning vaja oleks teha ühe seina ja osaliselt lae pahteldamine, värvimine. Haljala Vallaraamatukogu teeninduspunkt on Haljala koolis, kus on oma eraldiseisev fond. Ametlikult on kooli ja rahvaraamatukogu ühendamine endiselt vallavalitsuse soovil pausil ning Haljala Kool nimetas oma kodukorras 2018. aastal kooli-raamatukogu Vallaraamatukogu teeninduspunktiks

Aaspere haruraamatukogu asub alates 2007. aastast MTÜ Aaspere Külakoja ruumides. Ruumid on heas korras, kuid vanast majast olenevalt tuleb palju kütta, olemas on nii õhksoojuspump kui ahi. 2018. aastal valmis MTÜ Aaspere Külakoja projekti alusel uus korralik trepp ja sellele ka käsipuu.

Karepa haruraamatukogu uued ruumid Karepa seltsimajas valmisid 2018. aasta lõpus ning aruande kirjutamise ajal on fond ka sinna üle kolitud. 1. veebruaril toimub ametlik ja pidulik avamine.

Varangu haruraamatukogu asub Essu külakeskuse hoones, mille asukoht küla keskel on väga hea, pimedal ajal juurdepääs valgustatud ja raamatukogule ruumi on piisavalt. Suurema pakasega ei küta soojuspumbad ruume soojaks ja siis tuleb ka külmetada. Raamatukogu üks ruum on remonditud, korraliku valgustuse ja uue inventariga, teine ruum vajab remonti ja uut valgustust. Varangu laenutuspunkt asub Varangu seltsimajas. Pimedal ajal on raamatukogu ebamugav külastada. Ruum on väike, kuid üritusteks saab kasutada kõrvalolevat seltsituba või ülakorruse saali. Inventar vajaks uuendamist.

Vergi haruraamatukogu asub Vergi külas. Raamatukogu katust oleks vaja remontida. 2018. aasta eelarvesse oli selleks ka eraldatud vahendid, kuid kahjuks jäeti need realiseerimata. Uuel aastal eelarvesse sellist summat ei lisatud ning pole kindel, et see töö tehtud saab.

Vihula haruraamatukogu asub Vihula lasteaia ühes majas. 2018. aasta lõpus paigaldati õhksoojuspump, mis vähendas kütmist oluliselt. Vahel tuleb teostada lisakütmist, kuna aknad ja uks on väga amortiseerunud ning jahutab ruumi. Ukse ja akende vahetus on planeeritud 2019. aastal. Välistrepp vajab samuti remonti ja ruumi valgustus on väga kehvast olukorras, elektripirni vahetamine on üsna ohtlik.

Võsu haruraamatukogu asub Võsu rannahoone esimesel korrusel. Raamatukogu ruum on väike ning ei vasta tegelikule vajadusele. Vajalik on sanitaarremont ja riiulite väljavahetamine.

Võsupere haruraamatukogu on koos lasteaed-külakeskusega ehitatud 2011. aastal, ruumid on soojad ja valged, sisustatud uue kaasaegse mööbliga. Vaatamata üsna uuele ehitisele lekkis katus ning tekitas raamatukogus mõningaid veekahjustusi, seepärast oleks vaja pahteldada ja värvida raamatukogu lage.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Haljala, Aaspere ja Võsu raamatukokku ning Varangu teeninduspunkti on võimalik ratastooliga siseneda. Liikumispuudega inimene vajab majja sisenemiseks abi raamatukogudes Karepal, Vergis ja Võsuperes; Vihulas liikumispuudega inimesel sissepääs puudub.

Aaspere raamatukogus on olemas kaldtee sisenemiseks. Sel aastal sai korda ka trepp ja paigaldatud uus käsipuu. Ka Varangu raamatukogu laenutuspunkti on sisenemiseks kaldtee, Essus ligipääs puudub.

Eakamad Haljala raamatukogu lugejad on kurtnud, et välistrepilt puuduv käsipuu teeb meeolehärrmi ning vaatamata neljale trepiastmele on seal raske liikuda. Käsipuu paigaldamine on võetud 2019. aasta ülesandeks.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Kõigis Haljala valla raamatukogudes on internetiühendus ning kasutatakse raamatukoguprogrammi Urram.

Infotehnoloogia vallas arendusi tehtud ei ole. Nii mõnigi töötaja ja kasutajatele mõeldud arvuti oleks mõistlik välja vahetada. Varangu ja Aaspere harukogude töötajaarvutid on aegunud ja nii aeglased, et töö on kohati häiritud. Võsu haruraamatukogu sai lugejaarvuti tänu projektile „Tuhande arvuti annetuse“.

Wi-Fi on olemas kõigis raamatukogudes. Haljala raamatukogusse kahjuks Wi-Fi mingil põhjusel hetkel ei levi, aga traadita internetiühendust on võimalik kasutada rahvamaja, kus asub ka raamatukogu, teistes ruumides.

2019. aasta eelarves ei ole infotehnoloogia arenduseks ja vanade arvutite väljavahetamiseks raha eraldatud. Päris uusi arvuteid ei ole ammu soetatud, pigem kipub olema nii, et kellegi vana saab raamatukogu uueks.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Raamatute tellimine toimub koostöös Lääne-Virumaa Keskraamatukogu komplekteerimisosakonnaga. Komplekteerimisel järgime põhimõtet, et eesti kirjanduse paremik jõuaks lugejateni. Õpilaste puhul peame silmas, et kohustuslik kirjandus ja uuem eesti laste- ja noortekirjandus oleks võimalusel olemas. Komplekteerimisel arvestatakse ka valla teiste raamatukogude tellimustega. Haljala Vallaraamatukogu keskkogus Haljalas on fond kõige suurem ning seal asuvad ka vähem kasutust leidvad kallimad teatmeteosed, mida saab vajadusel harukogudesse laenutada.

Üldiselt teab iga raamatukoguhoidja oma lugejate eelistusi ning kirjanduse tellimisel lähtutaksegi nendest. Päris sellist olukorda ei saa tekitada, et tellitakse valla peale üks menuk, mis hakkab tasapisi ringlema. Mille alusel peaks küll otsustama sel juhul raamatukogude järjekorra, kuhu raamat esimesena või viimasena jõuab? Meie paljud lugejad kasutavad isiklikku transporti nagu maal ikka ja kui nad peavad kuude viisi olema lugemisvara järjekorras, jääme neist lihtsalt ilma.

Teavikuid soetati valla raamatukogudesse 2018. aastal 27419.01 euro eest, millest riik eraldas 8236.00 ja kohalik omavalitsus 19183.01 eurot.

Teavikute ringlus vallas on 0,86, kuid raamatukoguti erinev – Haljala 1,27; Aaspere 0,17; Karepa 0,83; Varangu 0,46; Vergi 0,48; Vihula 0,83; Võsu 1,52; Võsupere 0,8.

Haljala Vallaraamatukogu teeninduspunkt on Haljala koolis, kus on oma eraldiseisev fond, mis ei kajastu Haljala Vallaraamatukogu teavikute statistilises tabelis. Kooli fond on sisestatud Urramisse (kuna raamatukogude ühendamine pidi toimuma 2015. aastal) ja selle laenutused näitajates kajastuvad. Kui arvestada ka koolis asuvaid teavikuid ja laenutusi, on tegelikult ringlus Haljala raamatukogu teeninduspiirkonnas 0,9.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Raamatuid on Haljala valla raamatukogudes kokku 76985 eksemplari. Kõige enam s.o 17325 eksemplari on lugejat ootamas Haljala raamatukogus ja kõige vähem Karepal – 6047. Ilu- ja lastekirjandust on vallas 54074 eksemplari.

2018. aastal lisandus raamatuid kokku 2005 eksemplari (Haljala 616, Aaspere 219, Karepa 166, Varangu 197, Vergi 170, Vihula 176, Võsu 273, Võsupere 188), millest osteti 1857.

Annetustena lisandus 148 teavikut. Peamiselt on annetused saadud keskraamatukogu kaudu. Lugejad soovivad annetada tavaliselt raamatuid, mis on raamatukogul juba olemas ning mis realselt kasutamist ei leia.

E-raamatutele nõudlust pole. Tõenäoliselt ei vaja e-raamatute lugejad raamatukogu poolset vahendamist.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodika tellimise puhul arvestatakse lugejate eelistusi ja nn kohustuslikku kirjandust. Kultuuriperioodika nimetusi on rohkem Haljala ja Võsu raamatukogus, arvestades sealset suuremat lugejaskonda. Perioodikale kulus Haljala vallas 6756.89 eurot.

Haljala raamatukogust oli võimalik laenutada 2018. aastal kultuuriajakirju Eesti Loodus, Horisont, Täheke, Hea Laps, Keel ja Kirjandus, Looming, Raamatukogu, Teater. Muusika. Kino, Vikerkaar, Värske Rõhk, Sirp, Õpetajate Leht. Kahjuks lugejate hulgas need ajakirjad populaarsed pole, vaid mõni üksik leiab kasutamist.

Võsu raamatukogu kultuuriperioodika: Hea laps, Täheke, Õpetajate Leht, Sirp, Looming, Teater. Muusika ja Kino ja Oma Keel.

Kõige enam laenutati 2018. aastal Haljala raamatukogust ajakirja Burda, kuid need laenutused on tulnud pikendamiste teel, käsitööajakiri kipub vahel lugeja käes olema väga pikalt. Kõige enam ringlesid Haljalas seltskonnaajakirjad Naisteleht (155) ja Kroonika (103), siis järgnevad aia-, tervise- ja koduajakirjad.

Ajakirju loetakse ja laenutatakse raamatukogudes palju. Ajakirjad on kallid, inimesed neid koju osta ei raatsi. Kui raamatukogul oleks suurem eelarve, võiks ajakirju tellida rohkemgi, sest huvi nende laenutamise ja lugemise vastu on.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviseid Haljala valla raamatukogudes on aasta lõpu seisuga 196, sel aastal lisandus neid 6. Auviste süstemaatilist komplekteerimist ei toimu, sest nende järele ei ole nõudlust. Internet ja televisiooni areng on auviste laenutajad raamatukogudelt üle võtnud.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Töö fondide korrastamiseks on raamatukogudes pidev. Aegunud, määratud, kadunud raamatuid kustutati valla raamatukogudest 3970 eksemplari (Haljala 303, Aaspere 0, Karepa 551, Varangu 98, Vergi 411, Vihula 0, Võsu 1884, Võsupere 723) ja ajakirju 258 aastakäiku.

Inventuurid toimusid Varangu, Vergi, Võsupere haruraamatukogudes.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Haldusreform lugejateenindusele oluliselt mõjunud ei ole. Kinnitati uus Haljala Vallaraamatukogu põhimäärus ja kasutamise eeskiri. Üldiselt jäi raamatukogudel teeninduskorraldus samaks, tehti mõni pisimuudatus. Võsu raamatukogu on lugeja jaoks ühe päeva rohkem avatud, Võsupere ühe päeva vähem.

Seoses ühinemisega tuli ette ootamatusi ühendatud eelarves. Kaks raamatukogu olid oma eelarves ettenähtud summat sõidukuluks ületanud kaks kuni kolm korda, mis seadis piirangud sõitude osas ka teistele raamatukogudele. Suure kulu tõttu ei tee kodusõite enam Vihula raamatukoguhoidja, selle ülesande võttis endale valla sotsiaaltöötaja. Selline kojukande korraldus oli Haljala vallas juba varemgi – meie paneme raamatupaki lugejale valmis ja sotsiaaltöötaja toimetab selle kohale. Vahel toob sotsiaaltöötaja lugeja, kel puudub transport, raamatukokku kohale. Karepa raamatukoguhoidja, kellel koduteeninduse soovijaid rohkem, jätkab korra kuus ringsõite.

Endised Vihula valla raamatukoguhoidjad olid aktiivsed laenutama teistest raamatukogudest ja see tegevus jätkub, aga nüüd siis oma valla piires. Võib öelda, et RVL toimib, iseasi, kas saab RVL-ks nimetada oma asutuse piires raamatute vahetamist. Üldiselt jõuavad teisest raamatukogust tellitud raamatud kohale koos uute raamatupakkidega, kui töötaja just ise juhuslikult teisest raamatukogust mööda ei sõida või ühisel koosviibimisel nõupidamiseks.

Ühinenud raamatukogudel muutusid tasuliste teenuste hinnad vastavalt Haljala Vallaraamatukogu hinnakirjale.

Lugeja rahulolu uuriti Karepal ja Võsul, Vergi uuring ei saanud märkimisväärset tagasisidet.

Võsu haruraamatukogu lugejaskonda ja teeninduspiirkonda arvestades oli osalejate arv 24 väga väike, et sellest mingeid põhjanevaid järeldusi teha. Vastajad, kel oli võimalus anda tagasisidet vaid paberil, tõid välja ruumikitsikuse, mis on kahjuks küsimatagi selge ja sooviti kohtumisõhtuid kirjanikega.

Karepa haruraamatukogu ankeet oli saadaval nii veebis kui paberkandjal ja vastajaid oli 60. Vastanutest oli töötajad 48%, pensionäre 35%, rohkem naised. Ruume hinnati enam keskmiseks. Positiivne: kodune ja hubane, negatiivne: WC lõhn ja väike. Lahtiolekuaegadega oldi 100% rahul, eriti laupäevaga. Lisateenustena sooviti midagi kohvikulaadset,

uudiskirjanduse tutvustusi e-kirjaga, lauamänge, sotsiaalseid teenuseid, kohtumisi/kirjandusõhtuid, teavet kohaliku elu ja tegevuse kohta, uudiskirjanduse tutvustusi. Raamatukogus oleva kirjandusega oldi rahul 98%, enam sooviti uut kirjandust, käsiraamatuid ja tehnikaalast. URRAMit ei kasutanud 81,7% ja koolitust ei soovinud 86,7%. Raamatukogu kodulehest oli teadlik 70%, Facebooki soovis 31,7%. Koduteeninduse soovijaid ei osatud enamasti nimetada, sh ka need, kelle juures kodudes raamatukoguhoidja käib. Raamatukogule sooviti uusi ja avaramaid ruume ja kõige olulisemaks peeti raamatukogu tegevuse jätkamist, sest „raamatukogu juhataja roll meie külas on palju suurem kui vaid raamatute välja andmine“. Raamatukogu mittekasutamise põhjused: ei ole vajadust olnud, käin harva, kui oleks tee ääres, astuks tihedamini sisse.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Haljala Vallaraamatukogu kodulehelt on ligipääs lisaks raamatukogu dokumentidele riigi ja kohaliku omavalitsuse veebilehtedele ja andmebaasidele.

Kõikides valla raamatukogudes on võimalik kasutada internetiühendusega arvutit, teha toiminguid id-kaardiga, skaneerida, paljundada, printida iseseisvalt või raamatukoguhoidja abiga.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Haljala 4382 vallakodanikust 42% on meie raamatukogude lugejad, s.o 1848, mis on 6 võrra vähem eelmisest aruandeaastast. Kõige suurem lugejate arvu langus oli Vihula raamatukogus, kõige enam lisandus kasutajaid Võsu raamatukokku. Täpselt ei oska Vihula lugejate vähenemist põhjendada, raamatukogu lahtiolekuajades muudatusi ei ole, v.a töötaja haigus. Vaatamata lugejate ja külastuste vähenemisele, on laenutuste arv Vihulas tõusnud.

Võsu raamatukogus on küll kasutajate arv tõusnud, kui laenutajaid neist kasutajatest pea sama suurusjärgu võrra ei ole olnud. Hüppeliselt on langenud nii külastuste kui laenutuste arv, vaatamata asjaolule, et Võsu raamatukogu on septembrist alates endise nelja päeva asemel avatud viis päeva nädalas. Kui teiste raamatukogude laenutuste arvu tõusu on mõjutanud see, et 2018. aastal märgitakse perioodika kohalkasutamine laenutusteks, siis selleta oleks Võsu laenutuste langus veelgi suurem.

Haljala raamatukogus on laenutuste arv tõusnud tänu perioodika kohalkasutuste registreerimisele. Külastuste arv kasvas tänu otsusele, et hakkasime nüüd märkima ka külastusi Haljala Vallaraamatukogu teeninduspunktis Haljala koolis. Eelmistel aastatel ei osanud me seisukohta võtta, kuidas peaks külastuste ja laenutuste märkimisega toimima. Kuna nüüd on koolis asuv raamatukogu fikseeritud meie teeninduspunktina, raamatukoguhoidja on Haljala Vallaraamatukogu koosseisuline töötaja, kajastub see ka statistikas.

Tabel 3 Haljala Vallaraamatukogu lugejad

Raamatu-kogu	Lugejad 2017	Lugejad 2018	Muutus (+-)
Haljala	607	620	+13
Aaspere	110	103	-7
Karepa	164	158	-6
Varangu	101	105	+4
Vergi	90	87	-3
Vihula	160	97	-63
Võsu	456	531	+75
Võsupere	166	147	-19
KOKKU	1854	1848	-6

Raamatu-kogu	Külastused 2017	Külastused 2018	Muutus (+-)	Virtuaal-külast. 2017	Virtuaal-külast. 2018	Muutus (+-)
Haljala	8782	11092	+2310	49038	68462	+19424
Aaspere	1262	1135	-127	0	0	0
Karepa	2078	1838	-240	875	392	-483
Varangu	2318	2419	+101	0	0	0
Vergi	1996	2007	+11	0	0	0
Vihula	2400	2000	-400	0	0	0
Võsu	8267	4973	-3294	0	0	0
Võsupere	2350	2115	-235	0	0	0
KOKKU	29453	27579	-1874	49913	68854	+18941

Raamatu-kogu	Laenut-d 2017	Laenut-d 2018	Muutus (+-)	Päringud** 2017	Päringud** 2018	Muutus (+-)
Haljala	19260	22408	+3148	47	72	+25
Aaspere	1611	1653	+42	16	17	+1
Karepa	5574	5156	-418	7	3	-4

Varangu	5053	4327	-726	11	9	-2
Vergi	3142	3365	+223	40	14	-26
Vihula	7292	7399	+107	16	17	+1
Võsu	18519	16687	-1832	11	0	-11
Võsupere	7286	6800	-486	22	18	-4
KOKKU	67737	67795	+58	170	150	-20

****Infopäringud** (teatmebibliograafilise töö korraldamine, [RaRS §5\(5\)5](#))

Infopäringuid registreerivad raamatukoguhoidjad, v.a Võsu raamatukoguhoidja, jooksvalt andmebaasis Urram, eraldi paberandjal teemasid üles ei tähendata. Haljalas kasvas päringute arv tänu kohaliku kooli õpilaste aktiivsele osavõtule Virumaa noorte kodu-uurimiskonkursist.

4.3 RVL teenindus

RVL välja 1116, RVL sisse 1653

Haljala välja 14, sisse 16; Aaspere välja 10, sisse 0; Karepa välja 284, sisse 673; Varangu välja 19, sisse 10; Vergi välja 11, sisse 12; Vihula välja 81, sisse 107; Võsu välja 400, sisse 341; Võsupere välja 297, sisse 494.

RVL näitajad on suured tänu Võsupere, Võsu ja Karepa raamatukogudele. RVLi hulk sõltub sellest, kui palju raamatukoguhoidja ise raamatuid teistest raamatukogudest oma kogusse viib. Et lugejal oleks huvitavam, võetakse kastiga teisest kogust lugemisvara ja laenutatakse soovijatele välja. Lugejate tellimused on väiksema osatähtsusega. Haljalas, Aasperes ja Varangul näitavad RVL-i numbrid lugejate konkreetseid tellimusi.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Komplekteerimisel arvestatakse igas vanuses laste lugemishuviga, et kõigile oleks pakkuda nii kooli- kui ajaviitelugemist. Eelistatud on Eesti kirjanike looming ning kooli- ja lasteaia õppekavas olev kirjandus. Komplekteerimisel tuleb jälgida kordustrükke kohustusliku kirjanduse teostest, et vajadusel lagunenud või kadunud raamat asendada.

Raamatukogudesse lisandus 447 laste- ja noorteraamatut: Haljala 126, Aaspere 68, Karepa 53, Varangu 26, Vergi 42, Vihula 22, Võsu 52, Võsupere 58, so 22,3 % tellitud raamatutest. Vergi raamatukogus, kus lastekirjanduse osakaal tellitud raamatutest on kõrge, 24,7%, on märgata ka laenutuste arvu kasvu, samuti Võsuperes 30,9 %. Kuid üldiselt ei julge võrdusmärki panna raamatute ja laenutuste arvu vahele.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Lapsi on meie raamatukogusid kasutamas üldarvuna 504; 11,5 % vallaelanikest; 27,3 % raamatukogude kasutajaskonnast. Tegelikult ei ole see arv täpne, sest päris kindlasti on nii mõnigi laps (ja ka täiskasvanu) kasutajana arvel mitmes kohas - kooli ja kodu lähedal asuvas

raamatukogus. Kuna igal haruraamatukogul on omaette andmebaas, võib öelda täpse arvu haruraamatukoguti, aga Haljala vallaraamatukogu üldarvuna ei ole sel kaalu.

Haljala valla lapsed, kes õpivad Haljala Koolis, laenutavad vajaliku (kohustusliku) kirjanduse enamasti Haljalast, koolis asuvast raamatukogust. Koolibussidega sõidetakse peale tunde koju ja raamatukokku siis enam ei minda. On küll lapsi, kes käivad raamatukogus ka aega viitmas, ajakirju või raamatuid vaatamas, lugemas, aga neid võiks olla palju rohkem.

Harukogudes käivad lapsed rohkem kooli vaheaegadel, see on aeg, mil panustatakse tegevustele noorema lugejaskonna heaks. Suvisel vaheajal, kui Haljala raamatukogus käib lapsi vähe, paljud veedavad suve suvilates rannarajoonides, tekib suurem lastest lugejaskond Karepa, Vergi ja Võsu raamatukogudes, kus talviti vaiksem.

Laste külastuste arv suureneb tänu neile suunatud üritustele. Laenutuste arv kasvas taas tänu perioodika kohalkasutuste fikseerimisele. Kuigi andmebaasis ei ole võimalik eristada laste ja täiskasvanute kohalkasutusi, võib julgelt väita, et Haljala raamatukogus võiks neist vähemalt pooled laste- ja noortetabelis kajastuda.

Kõige enam lisandus lastest lugejaid Võsu raamatukogus + 20 last, kuid külastuste ja laenutuste arv langes sellegipoolest seal väga palju.

Tabel 4 Haljala Vallaraamatukogu lasteteeninduse arvnäitajad

Raamatu kogu	Lug-d 2017	Lug-d 2018	Muutus (+-)*	Külast-d 2017	Külast-d 2018	Muutus (+-)	Laenut 2017	Laenut 2018	Muutus (+/-)
Haljala	291	299	+8	4487	5861	+1374	6517 (8556)	7346	+829
Aaspere	17	13	-4	386	86	-300	83	72	-11
Karepa	19	14	-5	217	145	-72	410	260	-150
Varangu	30	28	-2	817	902	+85	656	437	-219
Vergi	11	10	-1	196	234	+38	160	187	+27
Vihula	24	15	-9	542	454	-88	258	287	+29
Võsu	77	97	+20	2006	1266	-740	1356	1074	-282
Võsupere	24	28	+4	468	528	+60	391	423	+32
KOKKU	493	504	+11	9119	9476	+357	9831	10086	+255

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Lugemisharjumuste kujundamine algab kodust lapse esimestel eluaastatel. Et sellesse omalt poolt panustada, teevad raamatukogud koostööd nii kodu, lasteaia kui kooliga.

Haljala raamatukogu pakub eriilmelisi raamatukogutunde kõikidele vanuserühmadele – raamatukogu ja teenuseid tutvustavad, temaatilised või kindla kirjanikuga seotud, uudiskirjanduse tutvustused. Maiga Parksepp koostab lastele voldikuid Haljala raamatukogus olevate uute raamatute tutvustustega. Ka raamatukogu järjehoidjad saab ise tehtud, neid on kahte sorti – ühed on 1. klassi lastele, mis antakse kätte esimeses raamatukogutunnis ja teised kõigile soovijatele. Nii järjehoidjatel kui voldikutel on kirjas ka raamatukogu lahtiolekuajad ja kontaktandmed.

Igal aastal korraldab Haljala Vallaraamatukogu koostöös kooliga Haljala valla kirjandivõistlust, emakeelepäeval tehakse võistlusest kokkuvõtte ning parimaid kirjutajaid autasustatakse aktusel raamatutega. Raamatuid kingituseks saavad õppeaasta lõpus ka aktiivsemad raamatukogude kasutajad.

Kevadel toimus kirjandusviktoriin algklassidele. Kui eelmistel aastatel on osalejad valitud võistleva klassijuhataja poolt, siis sel aastal toimus üritus kooli suures saalis ning teadmisi said proovile panna kõik õpilased. Loomulikult olid auhinnaks taas raamatud.

Raamatute tutvustamiseks paneme üles kõikides raamatukogudes raamatunäitusi ja – väljapanekuid, lastele loetakse ette nii spontaanselt kui riiklikult korraldatud päevadel.

Igal aastal külastab lapsi kirjanik - sel aastal Sulev Oll, kes on olnud kunagi ka Haljala koolis ise õpetaja. Ei ole tõhusamat meetodit lapse lugema saamiseks, kui kohtumine kirjanikuga.

Haljala lasteaia Jänku rühm külastas regulaarselt kord kuus kolmapäeval raamatukogu ning siis toimus ettelugemine, meisterdamine, joonistamine. Sel kevadel sai neil vahvatel lastel lasteaia aeg läbi ja ka raamatukoguhoidja oli aktusele kutsutud. Parksepp pidas seal piduliku kõne, tänas pisarsilmi lapsi ja õpetajaid ning kinkis igale lõpetajale J. Vaiksoo raamatu „Supipotikarneval“. Ka teiste lasteaia rühmadega on raamatukogul sõbralik koostöö, kuid mitte nii regulaarne.

Harukogudest teevad lasteaiaaga aktiivset koostööd Võsupere ja Vihula, nende ruumid asuvad mugavalt lasteaia ühes majas.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Laste- ja noorteüritused on seotud lugemisharjumuse kujundamisega. Teeme üritusi ikka selleks, et propageerida lugemist ja raamatuid. Lisaks oma tööle vajame ka haritud ja mõtlemisvõimelisi kodanikke. Aga raamatukogu on ka ajaveetmiskoht, siin saavad lapsed mängida, joonistada, meisterdada. Traditsiooniline lasteüritus meie raamatukogus on üles ehitatud kavale – ettelugemine või raamatu või kirjaniku tutvustus, seejärel käelised tegevused, lisaks filmi vaatamised jms.

Haljala raamatukogu teeb koostööd Haljala rahvamajaga - toimusid kevadine ja sügisene perepäev; Haljala kooliga – kirjandivõistlus, Tammsaare lugemiskett, kohtumine Sulev Olliga, kirjandusviktoriin jms.

Ettelugemispäevad toimusid kõigis raamatukogudes. Kuna hunt valiti rahvusloomaks, kuulutati välja ka üleestiline hundijuttude ettelugemine. Lugesime meiegi peaaegu kõik ja tegime hundist näitusi, Võsul loeti LasseMaia detektiivbüroo lugusid.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Erivajadusega lugajaid on Haljala raamatukogu teeninduspiirkonnas 1, kellele raamatukogu komplekteeritakse raamatupakk ning sotsiaaltöötaja toimetab selle kohale. Koduteeninduse hulka ei ole me arvestanud neid kordi, kui raamatukoguhoidja on vastutulelikult mõnele haigeks jäänud lugejale raamatu koju toimetanud. Vallakodanikke kutsuti endast või lähedasest, kes ei saa raamatukogu iseseisvalt kasutada, teada andma, kuid seda tegi vaid üks inimene Vihula teeninduspiirkonnast. Ka temale osutab teenust nüüd valla sotsiaaltöötaja.

Tabel 5 Koduteenindus Haljala vallas

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Karepa	11	220	20
Vihula	19	19	3
Võsu	2	2	1

4.6 Raamatukogu kui kohaliku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

4.6.1 kohalikul tasandil

Haljala Vallaraamatukogu tegevust toetavad eelkõige vallakodanikud, ilma nende huvita ja külastusteta ei oleks raamatukogusid olemas. Kuna raamatukogu on kohaliku omavalitsuse allasutus, siis vallavalitsus, tema ametnikud ja teised allasutused ka meie esmaseks koostööpartneriks. Teiseks oluliseks asutuseks on Lääne-Virumaa Keskraamatukogu, kelle kaudu toimub täiendõpe, teavikute komplekteerimine, erialase info jagamine. Lea Lehtmets, kes on ERÜ usaldusisik Lääne-Virumaal, Keskraamatukogu peaspetsialist ning Haljala Vallaraamatukogu nõukogu liige, on meile nõu ja jõuga abiks pea igapäevaselt.

Erinevaid näitusi ja väljapanekuid oli 2018. aastal Haljala valla raamatukogudes 100, üritusi ja ettevõtmisi toimus 92 ning neil osales 1649 vallakodanikku.

Aaspere, Karepa, Varangu ja Vergi raamatukogud teevad koostööd kohaliku külaseltsiga. Väikeses külas, kus elanikke palju pole, on ainuvõimalik panustada ühistöösse, nii on lihtsam korraldada üritusi ja neid läbi viia. Kõik neli raamatukogu (Karepa alates 2019) asuvad külaseltsidega ühes majas ja koostöö on vältimatu.

Aasperes toimusid üritused „Terves kehas terve vaim“, leivaküpsetamise töötuba, raamatulaat, linnu- ja loodushuviliste kokkusaamine. Aaspere raamatukogu üritustel osales 100 inimest.

Karepal toimus 6 üritust - EV100 koosviibimine, luuleõhtu, kodukandipäev, Raul Vaiksoo autoritund, hingedeaja kummituslugude lugemine, uue kirjanduse tutvustus. Karepa raamatukoguhoidja Ene Loo on Karepa Külaseltsi liige. Karepa raamatukogu üritustel osales 196 inimest.

Varangu raamatukoguhoidja Urve Kingumets on Haljala Vallavolikogu liige, kogukonnakomisjoni aseesimees, Haljala Rahvamaja nõukogu liige ja MTÜ Varangu

Külaselts juhatus liige. Varangul toimus verivorsti valmistamise õpituba, EV100 pidu, eakate pidu, Eha Veemi raamatuesitlus, jõuluseadete õpituba, loeng ja õpituba „Millal muutub toiduretsept kultuuripärandiks“. Varangu raamatukogu üritustel osales 114 inimest.

Vergi raamatukogus toimus kohtumine A. Otsaga, ristsõnade lahendamise võistlus, loeti H. Runneli luulet ja kuulati M. Tamme reisimuljeid Teravmägedest. Vergi raamatukogu üritustel osales 86 inimest.

Vihula ja Võsupere raamatukogu teevad kõige enam koostööd kohaliku lasteaiaga, täiskasvanutele üritusi ei toimunud. Lastele suunatud üritustel oli Võsuperel osalejaid 45, Vihulas 123.

Võsu raamatukogu teeb koostööd eakate seltsiga „Meelespea“, Võsu kooliga. Raamatukogu pakub ruume keraamika ja viltimise töötubade tarbeks. Võsul toimus kaks raamatuesitlust, tutvustati kadripäeva kombeid ning korraldati kaks laata. Anneli Alemaa osaleb Haljala valla kogukonnakomisjoni töös. Võsu raamatukogu üritustel osales 92 inimest.

Haljala raamatukogu koostöö toimib kõige paremini Haljala kooli, Haljala lasteaed „Pesapuu“ ja Haljala rahvamajaga. Maiga Parksepp osaleb Haljala valla kultuuri- ja spordikomisjoni töös ning on MTÜ Õpetaja Autähis liige.

Haljala raamatukogus käib igakuiselt koos kirjandusring, eestvedajaks ja ürituste korraldajaks on Haljala raamatukoguhoidja Maiga Parksepp. Aasta avaürituseks oli Salme Heinla luuleõhtu. Salme tutvustas oma kõige uuemat luulekogu „Sinine kadakamari“ (mille küljendajaks ja kujundaks oli Maiga Parksepp). Ka meie märtsikuine mõtisklusõhtu oli seotud Salmega, kuid siis kõlas tema hääl ja luuletused plaadi pealt. Süütasime küünla ja mälestasime kirjandusringi loojat, armsat inimest ja väljapaistvat Haljala kodanikku. Ka novembrikuud võib nimetada Salme kuuks, siis osalesime kodanikupäeval ning vaatasime tema näidendi „Vaimude tund Pihuveres“ suurejoonelist etendust, mille seadis lavale Martti Samolberg.

Kirjanduslikel kohtumistel rõõmustasid meid Sulev Oll, Rein Sikk ja Eha Veem – kõik kirjutamisandega Lääne-Virumaa inimesed, kes omal moel Haljalagagi seotud ja kõigil ka uued trükilõhnalised raamatud kaasas. „Virumaa viguriga lood“, „Minu Virumaa“ ja „Leskede Klubi. Armulauamõrv“ on huvilistele olemas ka meie valla raamatukogudes.

Käisime kahel väljasõidul: kevadel külastasime filmimuuseumit ja nautisime Eesti Draamateatris Ita Everi mängu etenduses „Tuhk ja akvaviit“; sügisel külastasime Tallinna Linnateatrit ning vaatasime värsket etendust „Mineku eel“.

Haljala kooli õpetajad ja kirjandusringi liikmed Külli Heinla ja Reet Markin jagasid muljeid Valgevene reisist. Meeleolu loomiseks küpsetas Maiga Parksepp Valgevenes ülipopulaarseid kartulipannkooke ja seenesalatit. Soovi korral võis tee kõrvale võtta ka pitsikese teravat. Kõik nagu päris! No või pisutki sarnane.

Aasta lõpus toimus kirjandusringu jõulupidu koos Haljala Atsakatega. Tantsisime, laulsime, lugesime luuletusi, pajatasime nalju, mõistatasime viktoriiniküsimusi, tõmbasime järgmiseks aastaks õnne, saime kingitusi, sõime ja jõime. Oli tore lõpp 2018. aasta hooajale.

Haljala raamatukogu üritustel osales 893 inimest.

4.6.2 riiklikul tasandil

Riikliku tasandi koostööpartneriks võib nimetada Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu ja ERÜ maaraamatukogude sektsiooni, tänu kellele saame osa koolituspäevadest ja seminaridest.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Rahvusvahelisel tasandil Haljala Vallaraamatukogu kellegagi koostööd ei tee.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Raamatukogudes toimuvad peamiselt internetialased individuaalkoolitused, kus raamatukoguhoidja juhendamisel tehakse sotsiaalmeediakontosid, makstakse arveid, antakse digiallkirju, uuendatakse ID-kaartide sertifikaate, täidetakse tervisetõendeid ja tuludeklaratsioone, tühjendatakse lapselapselt saadud mobiilidest üleliigset jms. Meie raamatukogudes arvuteid reeglina üle kahe-kolme pole, seega on raskendatud grupikoolituste läbiviimine. Haljala raamatukoguhoidja on grupikoolitusi möödunud kolmel aastal läbi viinud Haljala kooli arvutiklassis, kuid sel aastal oli paus. Põhjuseks pingeline ja kiire aasta ning ka see, et koolitustel osalevad enamjaolt samad (eakad kodused) inimesed. Seega sai tehtud otsus, et kõik soovijad on oodatud individuaalkoolitusele, kui neil peaks huvi tekkima. Seda võimalust paljud ka kasutasid.

Andmebaasi Urram tutvustavad tunnid „Ega Urram koll pole“ on 2016. ja 2017 aasta jooksul läbi viidud Haljala Kooli õpilastele alates 4. klassist ja ka õpetajatele. Paari aasta pärast võiks neid teha uuesti, kui algklasside lapsed saanud pisut vanemaks. Ei taha ju öelda, et ega neist koolitustest kasu pole, mõnele ikka midagi meelde jääb, kuid kogemus näitab, et *lugeja.ee* keskkond ei ole noorele lugejale atraktiivne ning nad ei hakka seda kasutama. Ka paljud koolituse läbinud täiskasvanud eelistavad helistada või tänaval nõobist kinni võtta, et uurida, kas huvipakkuv raamat võiks ka kohalikus kogus olemas olla. Siit järeldus – väikeses asulas on kõige olulisem andmebaas raamatukoguhoidja pea.

Küll aga toimusid sel aastal raamatukogu ja kirjandust puudutavad grupitunnid: Haljala raamatukogus 11 tundi, milles osales 187 õpilast Haljala koolist ja lasteaiast ning Võsul 2 tundi, osalejaid 13 õpilast.

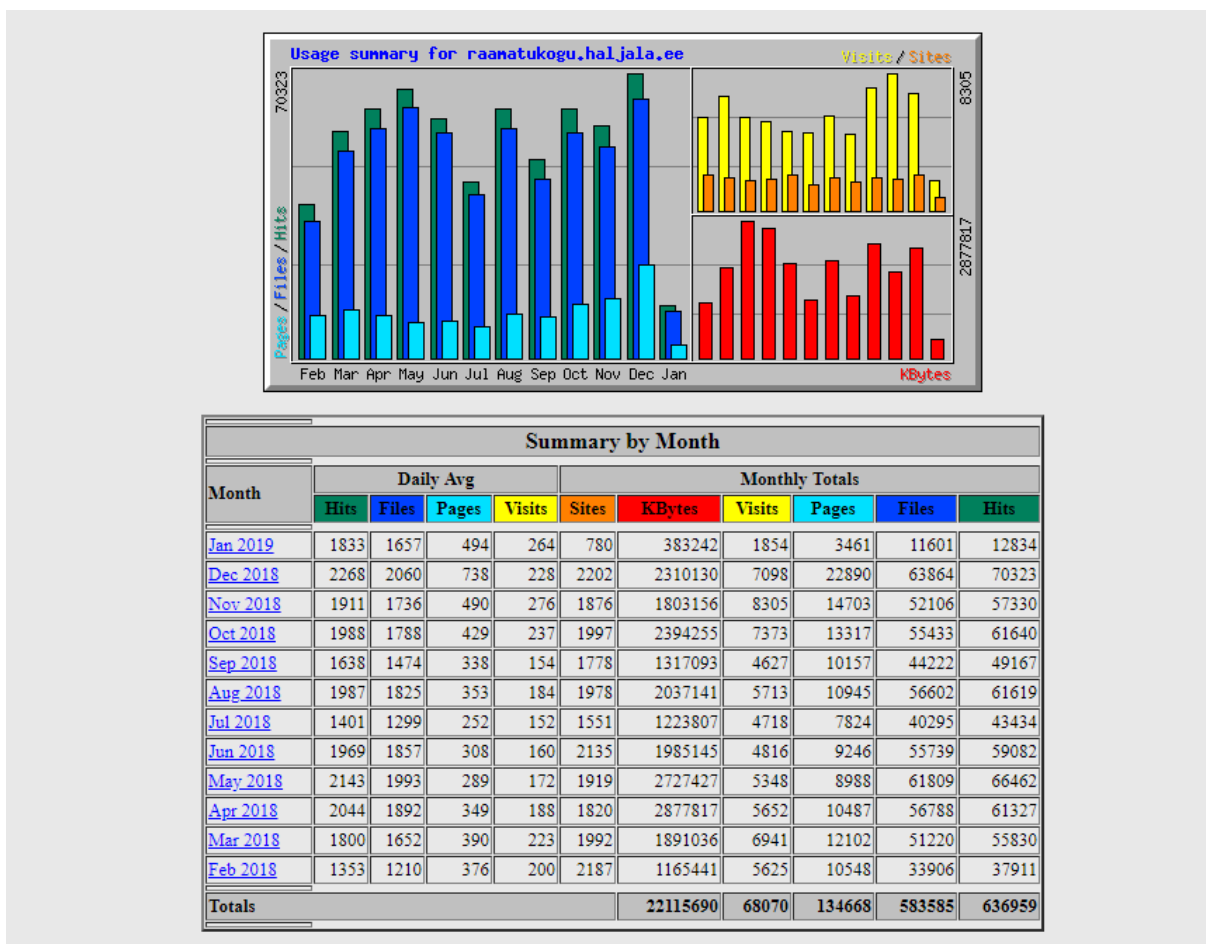
Lugemishimu tekitamiseks on vaja lapsega suhelda, näidata talle raamatut, tutvustada veidi sisu ja tekkibki huvi. Muidugi peab raamatukoguhoidja leidma aja tunni ettevalmistamiseks, et raamatutega tutvuda ja neid kasvõi osaliselt lugema. Aga see aeg tasub ennast ära mitmete lugemishuviliste laste ja laenutuste arvu tõusuga.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Maaraamatukogude töötajad armastavad sageli öelda, et kõige parem turundus on nende ametialane pädevus ja hea teenindus. Ei saa vastu vaielda, kuid arvestades paljude lugejate suurt vahemaad raamatukoguga, on sotsiaalmeedia ja raamatukogu koduleht järjest olulisemad.

Facebooki lehel <https://www.facebook.com/haljalarmtk/> avaldame infot raamatukogude ürituste ja lahtiolekuaegade muudatuste kohta, õnnitleme kirjanikke sünnipäeval või tutvustame sünniaastapäeval, jagame kirjanduse ja raamatutega seotud infot.

Haljala Vallaraamatukogul on oma koduleht, <https://www.haljalaramatukogu.ee/>, mida külastatakse aktiivselt. Virtuaalkülastuste arv lehel kasvas tõenäoliselt tänu endise Vihula valla raamatukogude ühendamisele.

Kodulehel vaadatakse kõige enam rubriiki „Head lugemist“, kus on uute raamatute tutvustused. On lugejad, kes ootavad meie Facebooki lehel fotot uutest raamatutest, mis on raamatukokku kohale jõudnud, siis lähevad tutvuvad raamatute sisuga kodulehel ja kohe reserveerivad raamatu *lugeja.ee* kaudu või helistavad või sõna otses mõttes jooksevad kohale. Inimeste huvi värske kirjanduse vastu on suur. Raamatukoguhoidja enam seda viga ei tohi teha, et postitab foto Facebooki enne, kui raamatud laenutamiseks valmis, sest mõni lugeja jõuab ikka väga kärmelt kohale. Muidugi teeb see rõõmu! Kui vahel on väga kiire ja mõtled, et kes seda kodulehte nii väga vaatab ja mis ma sellega jaman, siis tegelikult jälgitakse ja see on vajalik töö.

Ka kohalik infoleht, mis vallakodanikule tasuta postkasti viiakse, on hea oma tegevusest teavitamiseks. Haljala Valla Sõnumites on artikleid avaldanud 2018. aastal Haljala, Karepa ja Varangu raamatukoguhoidjad.

Maiga Parksepp: „Luuleõhtu Haljala raamatukogus“ (1/2018), „Viguriga Sulev Oll“ (2/2018), „Selgusid Haljala valla kirjandivõistluse parimad kirjutajad“ (3/2018), „Virumaalaseks mõnikord ei sünnita“ (4/2018), „Haljala valla raamatukogude lahtiolekuajad“ (9/2018), jõulutervitus (12/2018).

Ene Loo: „50% enda teha“ (3/2018), „Nobenäpud raamatukogus“ (4/2018), „Volbri meisterdamine Karepal“ (5/2018), „Pärastlõuna tee ja kaneelisaiadega“, „Juubelipidu Karepal“ (7/2018) ja „Raul Vaiksoo autoritund“ (8/2018).

Urve Kingumets: „Vabariigi sünnipäev Varangu moodi“ (3/2018).

Ka ürituste plakatid poestendil või bussipeatuses on suure tähtsusega info levitamisel, need on kaks kohta, kuhu külainimene satub. Kaupluse seinal on vahel standipinnale suur konkurents ja valitseb kaos, aga kui seal teavet pole, heidetakse seda lugejate poolt koheselt ette.

4.9 Andmebaasid

Kodulehe vahendusel pakutakse lugejaile järgmisi andmekogusid:

Urram, Kodulugu, E-kataloog ESTER, RIKSWEB, ISE, ERB, BIE, DEA, DIGAR, DOAJ, Dspace, E- Ait, TTÜR digikogu, EMS, Elektrooniline Riigi Teataja, Riigiportaal Eesti, ID-kaart, Osalusveeb, Euroopa Liidu Infoportaal, Euroopa Liidu Infokeskus.

Kodulehelt leiab ka raamatukokku saabunud uute raamatute sisututvustused.

Koduloo tarbeks säilitab Haljala raamatukogu valla infolehte. Haljala kooliga seotud artiklid kogub mappi Haljala Vallaraamatukogu teeninduspunkti töötaja Reet Markin. Karepa raamatukogus täiendatakse koduloo kartoteeki, koostatakse koduloo mappi, täiendatakse raamatukogu kroonikat.

5. 2019. aasta tegevused

2019. aastal jätkub kohanemine uue ühinemisest tekkinud olukorraga. Kõik valla raamatukoguhoidjad peavad sõnastama enda ja oma raamatukogu arenguvõimalused, et koostada ühine Haljala Vallaraamatukogu arengukava.

Kõige olulisem on aga meie lugejaskond, nende heal tasemel teenindamine on prioriteet ka uuel aastal. Pakume head lugemisvara, koolitusi, üritusi nii lastele kui täiskasvanutele, oleme head kuulajad ja vestluspartnerid. Töö laste lugemisharjumuste kujundamisel jätkub, koolivaheajal võiksid kõik raamatukogud pakkuda ajaveetmisvõimalusi.

Raamatukogudes on vajalik teha korrastustöid nii fondi kui ruumide osas. Loodame, et Karepa raamatukogu parem asukoht ja uued ruumid suurendavad raamatukogu kasutamist.

Koostajad Maiga Parksepp, Aili Floren, Ene Loo, Urve Kingumets, Ülle Tamm, Tiina Tälli, Aili Raudla, Anneli Alemaa

Direktor

Allkiri /Maiga Parksepp/

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Haljala	8	69	
Aaspere	5	36	
Karepa	5	28	
Varangu	3	26	
Vergi	5	38	
Vihula	5	31	
Võsu	6	37	
Võsupere	3	29	
Kokku	40	294	617.-

Kokku osalesid Haljala valla raamatukoguhoidjad 15 erineval koolitusel.

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Maiga Parksepp esines Eesti raamatukoguhoidjate XI kongressil ettekandega „Lääne-Virumaa rahvaraamatukogud haldusreformi tuultes ehk Kriitiline pilk iseendasse“ ning kokkuvõttega uuringust Lääne-Virumaa raamatukoguhoidjate seas maakonna raamatukoguhoidjate aastalõpu seminaril.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2018)
Aaspere	MTU Aaspere Külakoja projekti alusel tehtud uus trepp ja käsipuu
Karepa	Ümberehitus rahvamajas raamatukogu ruumiks: lammutati vahesein ja ahi, osaliselt uus põrand, õhk-vesi küte, uus elektrisüsteem, soojustatud seinad, klaasist vahesein, kamin, eraldi valvesüsteem.
Vihula	Paigaldati õhksoojuspump

LISA 4. Laste ja noorteüritused (valik olulisematest)

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Haljala	Haljala valla kirjandivõistlus	36
	Tammsaare lugemiskett 6. klassiga	15
	Emakeelepäev Sulev Olliga	155
	Perepäev muinasjuttude ja pannkookidega	40
	Ettelugemispäev hundijuttudega	26
	Sügisene perepäev	60
	Ellen Niidu krõlliteod	42
Aaspere	Ettelugemispäevad	37
	Talvine vaheaeg raamatukogus	26
Karepa	Munapühade meisterdamine	9
Varangu	Ettelugemispäev kokkamise saatel	7
Vergi	Paberarhitektuuri meisterdamise tund	12
	Muinasjutuhommik	12
Vihula	Liiklusnädal. Näitus+ Küsimustikud. Auhinnad	15
Võsu	Mardipäeva kombestiku tutvustus	5
Võsupere	Multifilmitegelased - igapäev oma lemmik	7
	Ettelugemispäevad „Kolm pörsakest“ ja Markus Saksatamme naljajutud hundiga	12